

ΛΑΜΑΪΣΜΟΣ

Κλάδος του βουδισμού Μαχαγιάνα, ο οποίος διαμορφώθηκε στο Θιβέτ και στη Μογγολία, υπό την επίδραση τοπικών σαμανικών και μπον-πο παραδόσεων. Ο βουδισμός εισήχθη στο Θιβέτ τον 7ο αιώνα μ.Χ. από τον βασιλιά Σρον Μπτσαν Γκαμπό και, παρά την εχθρότητα του ιθαγενούς κλήρου μπον-πο, επικράτησε, κυρίως χάρη στις προσπάθειες του ταντρικού διδασκάλου Πάντμα Σαμπάβα (8ος αιώνας), τον οποίο η παράδοση θεωρεί ιδρυτή του Λαμαϊσμού. Μετά τις διώξεις εναντίον του βουδισμού, τις οποίες ξεκίνησε ο βασιλιάς Γκλαν Νταρ Μα (901), παρατηρήθηκε, γύρω στο έτος 1000, νέα αφύπνιση κυρίως με τη δράση του Θιβετιανού ασκητή Ριν-τσεν Μπζαν-πο (958-1055) και του μοναχού Ατίσα, οι οποίοι μεταφύτευσαν στο Θιβέτ τις μυστικιστικές, καλλιτεχνικές και πολιτιστικές παραδόσεις του ινδικού βουδισμού, που είχε αρχίσει να παρακμάζει. Από δογματική άποψη, ο Λαμαϊσμός ανήκει στον βουδιστικό κλάδο του Μεγάλου Οχήματος (Μαχαγιάνα), με μια ιδιαίτερη όμως ερμηνεία. Πράγματι, ενώ παραδέχεται τη θεωρία της μη ύπαρξης ουσίας σε όλα τα πράγματα, απορρίπτει την φιλοσοφική έρευνα και ακολουθεί τον μυστικισμό. Στο κέντρο του Λαμαϊκού πανθέου υπάρχουν οι πέντε Βούδες, πέντε εκδηλώσεις οι οποίες όμως δεν έχουν τίποτα το κοινό με τον ιστορικό Βούδα.

Μεγάλο σεβασμό απολαμβάνουν και οι βοδισάτβα, από τους οποίους ο πιο δημοφιλής είναι ο Αβαλοκιτεσβάρα (το προσωποποιημένο έλεος, που ενσαρκώνεται στον **Δαλάι Λάμα**). Πολύ γρήγορα η θρησκεία αυτή θριάμβευσε οριστικά στην χώρα, διασπάστηκε όμως σε διάφορες αιρέσεις. Ανάμεσα σε αυτές είναι και η λεγόμενη αίρεση του Κόκκινου σκούφου, που διατήρησε για μακρό διάστημα την πολιτική εξουσία στο Θιβέτ, λόγω της υποστήριξης του Μογγόλου αυτοκράτορα Κουμπλάι Χαν· άλλες αιρέσεις ήταν εκείνη των Αρχαίων, οπαδών της μαγικής διδασκαλίας του Παντμασαμπάβα και των Μπκαργκιούντ πα, με βάση την γιόγκα. Όλες αυτές όμως έχουν διαφοροποιηθεί από τις ποικίλες ταντρικές κατευθύνσεις που ακολουθούσε η καθεμία και συχνά ασκούσαν τη μαγεία και την μαντική της αρχαίας θρησκείας μπον-πο. Από την ανάγκη ενοποίησης και αποκατάστασης της διδασκαλίας του βουδισμού γεννήθηκε η αίρεση των Τζε λουνγκς πας (= εκείνοι που ακολουθούν την αρετή), πιο γνωστών με την ονομασία Κίτρινοι

σκούφοι, που ίδρυσε ο μεγάλος μεταρρυθμιστής Τσονγκ Χα Πα, ο οποίος έδωσε ώθηση στις πιο πνευματικές διαστάσεις του βουδισμού, περιόρισε την άσκηση της μαγείας και έδωσε στον Λαμαϊσμό μια πιο στενά ιεραρχική δομή. Η ισχυρή μοναστική οργάνωση επέτρεψε στους Κίτρινους σκούφους να κυριαρχήσουν σε όλο το Θιβέτ κατακτώντας πρώτα την πνευματική εξουσία και ύστερα την πολιτική, την οποία διατήρησε έως το 1951 ο **Δαλάι Λάμα** της Λάσα. Από τον 16ο αιώνα και μετά, ο Λαμαϊσμός, προστατευόμενος από τους Μογγόλους αυτοκράτορες, διαδόθηκε χωρίς μεγάλες αντιδράσεις στη Μογγολία, όπου ιδρύθηκαν μοναστήρια που διευθύνονταν από μια ιεραρχία που είχε προέλθει από την θιβετιανή. Κέντρο τους ήταν η Ουλάν Μπατόρ, όπου διέμενε ο κουτουκτού, τον οποίο θεωρούσαν ενσάρκωση του Βούδα Μαϊτρέγια, κύριου του μελλοντικού ανθρώπινου κύκλου. Η λατρεία περιλαμβάνει πολυάριθμες τελετουργίες, ασκούμενες από τον κλήρο. Χαρακτηριστικό της λατρείας είναι το « **κορ-λο** », ο μύλος των προσευχών, που αποτελείται από έναν κύλινδρο, στερεωμένο σε έναν άξονα, στον οποίο είναι γραμμένα τα κείμενα των προσευχών.

Ο κύλινδρος τίθεται σε κίνηση είτε με το χέρι είτε με τροχό που κινείται με τον αέρα ή με το νερό· κάθε στροφή του αντιπροσωπεύει την απαγγελία μιας προσευχής.

Ο Λαμαϊσμός γνώρισε περίοδο μεγάλης οπισθοχώρησης κατά το β' μισό του 20ού αιώνα εξαιτίας της κινεζικής κομμουνιστικής εξουσίας, που τον στέρησε από κάθε επιρροή και έκλεισε πολλά μοναστήρια, πρώτα στη Μογγολία και ύστερα σε άλλες περιοχές της Κίνας, τελευταία μάλιστα μέσα στο ίδιο το λίκνο του Λαμαϊσμού, στο Θιβέτ.

Τα τελευταία χρόνια, όμως, υπάρχει μια διεθνής κινητοποίηση γύρω από το πρόσωπο του εκτοπισμένου **Δαλάι Λάμα** με διεθνείς διαδηλώσεις υπέρ της θρησκευτικής ελευθερίας στο Θιβέτ, από πολυάριθμους πιστούς του Λαμαϊσμού σε όλο τον κόσμο.